

BARTOSZ WALICKI  
KS. SŁAWOMIR ZYCH

## KORONACJA OBRAZU MATKI BOŻEJ OPIEKUNKI LUDZKICH DRÓG W SOKOŁOWIE MAŁOPOLSKIM

Na mapie diecezji rzeszowskiej szczególny punkt stanowi Sokołów Małopolski i tamtejszy ośrodek kultu Najświętszej Maryi Panny. Jest to miejsce, w którym poleca się Bożej Opatrzności emigrantów, zwłaszcza tych, którzy w poszukiwaniu chleba i pracy opuścili Ojczyznę. Tam także podejmuje się refleksję nad trudnym losem rodaków przemierzających wychodźcze szlaki. Ich życie, codzienny trud, smutki i radości oddawane są Matce Bożej. Sokołowski kościół rozbrzmiewa intencjami dotyczącymi emigrantów i Polonii rozsianej po całym świecie.

Sanktuarium maryjne w Sokołowie Małopolskim funkcjonuje przynajmniej od początku XVIII stulecia. Pojawienie się ośrodka kultu maryjnego na skraju diecezji przemyskiej wiązać należy ze zjawiskiem popularyzacji czci cudownych wizerunków Najświętszej Maryi Panny we wszystkich zakątkach Polski. Obraz Pani Sokołowskiej był pierwotnie zlokalizowany w drewnianym kościele pw. Ducha Świętego i św. Sebastiana. Wyobrażenie Maryi słynęło w okolicznych miejscowościach jako *imago gratiosa*.

Wizerunek został wykonany techniką olejną na płótnie nabitym na drewniane krosno. Sam obraz ukazuje Bożą Rodzicielkę z Dzieciątkiem Jezus, dwóch aniołów po bokach i dwóch mniejszych, trzymających wstęgi korony. Nad tą sceną przedstawiona została postać Boga Ojca, który posyła do Maryi Ducha Świętego. W dolnej części obrazu artysta rozplanował pejzaż z jeziorem i wzgórzami. Wizerunek namalowano w stylu baroku ludowego. Jest przykładem warsztatowego religijnego malarstwa polskiego z okresu baroku. Zastosowana w jego przypadku ikonografia maryjna jest rzadko spotykana.

Łaskami słynący obraz Matki Bożej w Sokołowie Małopolskim powstał w końcu XVII wieku. Jego autor i droga, którą trafił do miasteczka, pozostają nieznane. Nie wiadomo również, czy od samego początku obecności obrazu w tym mieście istniał wokół niego bogaty kult. Pewne jest natomiast, iż wizerunek Niepokalanej, zwanej przez lokalną społeczność Panią Sokołowską, towarzyszy parafii od kilku wieków i cieszy się ogromną czcią wiernych. Pierwsze świadectwo o kulcie Matki Bożej Królowej Świata w Sokołowie Małopolskim pochodzi dopiero z początkowych lat XVIII wieku. Obraz Matki Bożej Sokołowskiej otaczany był licznymi wotami składanymi przez wiernych.

Kult udokumentowali biskupi przemyscy wizytujący parafię w Sokołowie Małopolskim: Krzysztof Jan Szembek w roku 1721, Walenty Aleksander Czapski w roku 1741 oraz Wacław Hieronim Sierakowski w latach 1744 i 1754. Ten ostatni, odpowiadając na prośby wiernych, polecił powołać komisję do zbadania tego kultu i rozważyć ewentualną koronację obrazu. Niestety, rychłe przeniesienie hierarchy z Przemyśla do Lwowa zaprzepściło te plany. Na ich uwieńczenie czcicieli Matki Bożej Sokołowskiej musieli czekać niemal trzy stulecia.

W końcu XVIII wieku nastąpił znaczny kryzys kultu Pani Sokołowskiej. Był on tak głęboki, że cześć oddawana Matce Bożej obecnej w łaskami słynącym wizerunku właściwie zamarła niemal na stulecie. Upadek kultu był związany z rozebraniem kościoła mieszczańskiego i przeniesieniem go do Trzebosi w roku 1784, a w szerszym wymiarze z reformami józefińskimi. Nabożeństwo do Matki Bożej Królowej Świata odnowione zostało w roku 1888, gdy w dniu 13 lutego nastąpiło ponowne odkrycie wizerunku. Ważnym sposobem popularyzacji kultu Matki Bożej Sokołowskiej było drukowanie i kolportowanie Jej obrazków i obrazów na terenie całej Galicji. Przez ten czas wizerunek Pani Sokołowskiej znajdował się w modrzewiowym kościele parafialnym, w nastawie jednego z ołtarzy bocznych.

Podczas wielkiego pożaru Sokołowa 25 lipca 1904 roku obraz został uratowany z płonącej świątyni przez miejscowego rodaka, ks. Józefa Cieślaka. Malowidło zostało wówczas zainstalowane w mieszczańskim kościele pw. Ducha Świętego. W roku 1916, po wybudowaniu nowej, murowanej fary, przeniesiono tam łaskami słynący obraz. Początkowo wisiał na ścianie, później został umieszczony w ołtarzu głównym. Obraz nie był jednak łatwo dostrzegalny z naw świątyni. Z tego powodu już w końcu lat trzydzietych minionego wieku proboszcz ks. Ludwik Bukała nosił się z projektem zbudowania dla niego osobnego ołtarza. Wybuch II wojny światowej nie pozwolił na realizację tych planów.

Matka Boża Sokołowska zyskiwała z biegiem czasu czcicieli nie tylko wśród miejscowych parafian i mieszkańców okolicznych miejscowości. Nabożeństwo do Niej było szerzone również poza granicami regionu, a nawet kraju. Sprzyjały temu silne prądy emigracyjne, które zaznaczyły się w Sokołowie Małopolskim i jego sąsiedztwie już u schyłku XIX wieku i trwają do dziś. O rozwój czci Pani Sokołowskiej zatroszczył się zwłaszcza ks. Ludwik Bukała, pierwszy dziekan sokołowski i proboszcz od roku 1935. W późniejszych latach kult rozwijali ks. Michał Gądek i ks. Mieczysław Wajda. W okresie powojennym kult Królowej Świata został połączony w Sokołowie z nabożeństwami różańcowymi. Przejawiało się to również w odpuszczeniu ku czci Matki Bożej Królowej Różańca Świętego przeżywanym w pierwszą niedzielę października. Od lat sześćdziesiątych minionego wieku nasilił się proces składania wotów. Na początku lat osiemdziesiątych XX wieku zainaugurowany został zwyczaj odsłaniania i zasłaniania obrazu. W roku 1987 zaprowadzona została śródowa Nieustająca Nowenna do Matki Bożej Sokołowskiej.

Ostatnie lata były świadkiem wyteżonych starań o koronację wizerunku Bogarodzicy w Sokołowie Małopolskim. Modlitwa w tej intencji towarzyszyła kilku piętym pielgrzymkom zmierzającym do sanktuarium częstochowskiego. Wiele działań mających na celu upowszechnienie kultu Matki Bożej Sokołowskiej podjętych zostało na gruncie publicystycznym i edytorskim. W roku 2007 rządcą diecezji rzeszowskiej

biskup Kazimierz Górny zlecił troskę naukową nad ośrodkiem kultu maryjnego w Sokołowie Małopolskim pracownikowi naukowemu KUL, ks. dr. Sławomirowi Zychowi. Warto dodać, że w latach 2008-2009 staraniem proboszcza ks. Jana Prucnała łaskami słynący wizerunek został poddany konserwacji, wykonano też jego kopię technologiczną. Na przełomie lat 2012/2013 w kościele parafialnym wzniesiony został z kolei nowy, piękny ołtarz boczny, którego nastawa stała się tronem dla obrazu sokołowskiej Madonny. Później, dzięki zainstalowaniu bramy-kraty, wyodrębniona została osobna kaplica Matki Bożej Sokołowskiej.

Staraniom o koronację towarzyszyła również refleksja naukowa. W roku 2008 opublikowany został wybór materiałów związanych z dziejami obrazu Pani Sokołowskiej i jego kultu (*Łaskami słynący wizerunek NMP Królowej Świata – Opiekunki Ludzkich Dróg w Sokołowie Małopolskim*, red. S. Zych, Lublin 2008, ss. 207 + 16 nlb). W tym samym czasie, 5 listopada 2008, staraniem miejscowej Biblioteki Publicznej zorganizowana została wystawa *Domus Dei*, połączona z sympozjum dotyczącym między innymi łaskami słynącego wizerunku. Również w 2008 roku wydany został album prezentujący kościół pw. św. Jana Chrzciciela w Sokołowie, miejsce w którym cześć odbiera Maryja w cudownym wizerunku (*Kościół neogotycki w Sokołowie Małopolskim*, red. J. Prucnal, B. Walicki, Sokołów Małopolski 2008, ss. 96). Rok później, 24 maja 2009 roku, ksiąźnica sokołowska zorganizowała wystawę i sympozjum w całości poświęcone kultowi Matki Bożej Sokołowskiej. Pokłosiem tego wydarzenia stał się osobny tom (*Pod płaszczem Maryi*, red. B. Walicki, Sokołów Małopolski 2009, ss. 131 + XVI).

W dniu 20 maja 2010 roku odbyła się w Sokołowie ogólnopolska konferencja naukowa „Bogurodzica na ludzkich drogach życia”. Jej organizatorami były: Instytut Badań nad Polonią i Duszpasterstwem Polonijnym Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II, Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Jana Chrzciciela w Sokołowie Małopolskim oraz Miejska i Gminna Biblioteka Publiczna w Sokołowie Małopolskim. Patronat nad wydarzeniem przyjęli: ordynariusz rzeszowski biskup Kazimierz Górny, delegat Konferencji Episkopatu Polski ds. duszpasterstwa emigracji polskiej, biskup Wojciech Polak, oraz dyrektor Instytutu Duszpasterstwa Emigracyjnego w Poznaniu, ks. dr Wiesław Wójcik TChr. Pierwszą część konferencji, zatytułowaną „Ku koronacji Opiekunki Ludzkich Dróg”, stanowiła refleksja nad kultem Matki Najświętszej zarówno w wymiarze narodowym, jak i lokalnym. Treści drugiego bloku tematycznego, zatytułowanego „Z Maryją na wychodźczych szlakach”, dotyczyły głównie problematyki emigracyjnej i duszpasterstwa emigracyjnego. Owocem konferencji była osobna publikacja (*Bogurodzica na ludzkich drogach życia*, red. B. Walicki, Sokołów Małopolski 2010, ss. 243 + XVI).

Dodać należy, że sokołowskie sanktuarium prezentowane było również w tekstach opublikowanych w innych zbiorach oraz na łamach czasopism. Na gruncie regionalnym wskazać należy wydaną pracę magisterską, która za cel miała zbadać specyfikę kultu Matki Bożej Sokołowskiej (C. Prucnal, *Kult Matki Boskiej „Królowej Świata” w kościele parafialnym w Sokołowie Młp.*, „Rocznik Sokołowski” 2(2000), s. 7-60). Jako przykład może służyć też tom materiałów pokonferencyjnych związanych ze spotkaniem naukowym poświęconym dziejom i specyfice kultu Matki Bożej Szkaplerznej w kościele pijarskim w Rzeszowie (B. Walicki, *Dzieje sanktuarium Matki*

*Bożej Szkaplerznej w kontekście historii ośrodków kultu Najświętszej Maryi Panny Rzeszowa i regionu, w: Pod opieką Maryi. Ku koronacji łaskami słynącego obrazu Matki Bożej Szkaplerznej z kościoła św. Krzyża w Rzeszowie*, red. W. Jagustyn, S. Zych, Rzeszów 2010, s. 37-74). Kult sokołowskiej Madonny upowszechniała osobna pozycja wydawnicza stanowiąca drukowaną wersję pracy doktorskiej (B. Walicki, *Parafia pw. św. Jana Chrzciciela w Sokołowie Małopolskim w okresie międzywojennym*, Kolbuszowa 2010, ss. 584). Osobny artykuł o sokołowskim sanktuarium zamieszczony został również w kwartalniku diecezji rzeszowskiej (B. Walicki, *Ośrodek kultu Matki Bożej w Sokołowie Małopolskim*, „Zwiastowanie” 20(2011), nr 4, s. 147-160). W roku 2013 sokołowska ksiąźnica przygotowała też jednodniówkę wydaną z okazji koronacji łaskami słynącego wizerunku („U Sokołowskiej Pani”, Sokołów Małopolski, 8 czerwca 2013, red. E. Kłeczek-Walicka, B. Walicki, S. Zych, ss. 44).

Na skutek zabiegów czynionych przez sokołowskich duszpasterzy w roku 2002 biskup Kazimierz Górny powołał komisję do zbadania warunków koronacji obrazu. Owocem jej kilkuletniej pracy była pozytywna opinia w sprawie koronacji. Stosowny wniosek złożył 31 stycznia 2011 roku opiekun naukowy sokołowskiego ośrodka kultu maryjnego, ks. dr Sławomir Zych. Stosowny dekret o koronacji został wydany przez biskupa Kazimierza Górnego 6 stycznia 2013 roku, a dekret erygowania sanktuarium Matki Bożej w Sokołowie Małopolskim – 10 kwietnia 2013 roku. W tym ostatnim dokumencie hierarcha wyraził między innymi życzenie: „Niech wierni przybywający do tego Sanktuarium, w którym tak wiele osób doświadczyło wstawiennictwa Bożej Rodzicielki, wypraszają przez ufną modlitwę łaski potrzebne dla Ojca Świętego i całego Kościoła. W sposób szczególny zachęcam do modlitwy za wszystkich chorych i cierpiących, aby znaleźli pocieszenie w strapieniach oraz w intencji emigrantów przeżywających różne trudności i ich rodzin”.

Uroczystości koronacyjne odbyły się w sobotę 8 czerwca 2013 roku. Wcześniej w okolicznościowym liście pasterz diecezji rzeszowskiej zaapelował do wiernych o uczestnictwo w tym święcie: „Niech liczny udział wiernych w tej uroczystości będzie znakiem naszej miłości do Matki Bożej, która chce nam towarzyszyć na wszystkich drogach życia. Jest naszą Matką, Orędowniczką i Królową. Przed Jej wizerunkiem chcemy modlić się również za tych, którzy w poszukiwaniu pracy opuścili swoją Ojczyznę, a rozrzućeni są po całym świecie”.

Obchody rozpoczęły się wyprowadzeniem łaskami słynącego obrazu z kościoła parafialnego. Wizerunek przeniesiono procesyjnie głównymi ulicami miasteczka na miejsce uroczystości, zlokalizowane na boisku sportowym sokołowskich Zespołów Szkół. Tam odbyło się powitanie parafian, przybyłych pielgrzymów i zaproszonych gości. Po programie słowno-muzycznym nastąpiło czuwanie modlitewne połączone z rozważaniem tajemnic różańcowych. Okoliczność ta zgromadziła około 7000 czcicieli Bogarodzicy. Nie brakło wśród nich parlamentarzystów i samorządowców, pątników świeckich i osób konsekrowanych. Przybyło też blisko 300 kapłanów z uwagi na to, że czas ten przeżywany był jednocześnie w diecezji rzeszowskiej, jako dzień świętości życia kapłańskiego.

Mszy św. koronacyjnej przewodniczył arcybiskup Edward Nowak z Rzymu. On także, wraz z biskupem Kazimierzem Górnym oraz biskupem Edwardem Białogłow-

skim, dokonał samego aktu nałożenia złotych koron na głowy Dzieciątka i Maryi. Świadcami tego byli między innymi: biskup Jan Niemiec z Kamieńca Podolskiego, biskup Edward Frankowski z Sandomierza i biskup Stanisław Jamrozek oraz biskup Adam Szal z Przemyśla. Integralną część liturgii stanowiło ślubowanie kustosa sokołowskiego sanktuarium, ks. kan. Jana Prucnała. Wszystkich kapłanów diecezji rzeszowskiej zawierzył Madonnie Sokołowskiej biskup ordynariusz.

Słowo Boże wygłosił biskup Adam Szal z Przemyśla. Przypominał wówczas: „Życie każdego człowieka można porównać do pielgrzymki, czyli do wędrówki drogą prowadzącą do celu. Jakże różne są drogi naszego życia! Bywa, że droga naszego życia jest czasem radosnym. Dzieje się tak wówczas, gdy jest w nas pokój sumienia, gdy posiadamy wielu przyjaciół, kiedy odnosimy sukcesy w życiu zawodowym, gdy żyjemy w kochającej rodzinie. Ale nie zawsze tak jest. Obserwując ludzi drogi życiowe, zauważamy, że jest w nich tak wiele chwil smutnych. Niekiedy wydaje się nam, że pielgrzymka życiowa jest wędrowaniem ciągle pod górę. Jakże wiele jest w naszym życiu różnych doświadczeń, problemów, trudności. Wiara mówi nam przede wszystkim o tym, że droga człowieka, która ma swój początek i koniec, prowadzi do szczęśliwego celu, do życia wiecznego. Pan Bóg w swojej dobroci dał nam Maryję, a Jej piękne życie można też porównać do wędrówki trudną drogą. [...]

Obraz Matki Bożej Królowej Świata – Opiekunki Ludzkich Dróg ukazuje Maryję wpisaną w tajemnicę Trójcy Świętej i jako mieszkankę Nieba. Nie odcina się Ona od świata. Roztacza nad nim swoją opiekę, co symbolizuje Jej szata rozciągnięta przez Aniołów nad światem. Trzymając berło królewskie w swej dłoni, z koroną na głowie, zachęca nas do tego, abyśmy próbowali ten świat przemienić. Zachęca nas do tego, abyśmy wyruszyli w wędrówkę, która wiedzie przez morza, góry i doliny. Jesteśmy przecież Kościołem, który jest wspólnotą uczniów w drodze. Jesteśmy wędrującym Kościołem. [...]

Prośmy Maryję o to, aby patronowała naszym drogom tu, w Ojczyźnie, ale także i na emigracji. Pamiętajmy, że wszędzie mamy być świadkami wiary. Bądźmy dumni z tego, że jesteśmy katolikami, że wierzymy w Boga i że mamy Maryję za Matkę. Twórzmy wspólnoty żywego Kościoła, włączajmy się w działalność ruchów, stowarzyszeń katolickich, brońmy życia, chrześcijańskiego modelu rodziny, brońmy naszych praw do mediów katolickich. Dbajmy o trzeźwość dzieci, młodzieży i rodzin, przekazujmy naszą wiarę dzieciom i młodzieży. Każdy z nas, kto otrzymał dar wiary, kto otrzymał od innych nowinę o Królestwie Bożym, powinien się nią dzielić. Nikt nie ma prawa czuć się zwolniony z obowiązku głoszenia Ewangelii. Być prawdziwym chrześcijaninem, to znaczy być «apostołem», to jest «postańcem» Boga w celu budowania Jego królestwa. Nasza pielgrzymka przez chrześcijańskie życie winna być złączona z wiarą, która prowadzi do apostołstwa. Apostołstwo to winno polegać – tak jak w przypadku Maryi na świadectwie życia”.

W podziękowaniu za koronację przedstawiciele parafii sokołowskiej wspomnieli, że łaskami słynący wizerunek towarzyszył kolejnym pokoleniom sokołowian i przychodzącym do niego pątnikom, a Pani Sokołowska przyzywana była jako szczególna opiekunka emigrantów. Jak zaznaczyli: „Obecna uroczystość stanowi zwieńczenie usilnych starań, by skronie Maryi i Dzieciątka ozdobiły korony jako znak naszej czci. Do wydarzenia tego mieszkańcy ziemi sokołowskiej przygotowywali się od lat.

---

Wspomnieć tu należy liczne zabiegi czynione w tym celu przez kolejnych duszpasterzy sokołowskich, zwłaszcza śp. Księdza Mieczysława Wajdę i proboszcza Księdza Jana Prucnała. Nie można zapomnieć o pracy Księży Wikariuszy i Katechetów, a także miejscowych Kapłanów Rodaków”. W imieniu lokalnej wspólnoty polecili się opiece i orędownictwu Najświętszej Maryi Panny Sokołowskiej: „Niech Ona pomaga nam w godnym przemierzaniu dróg życia. Niech kieruje też nasz wzrok ku niebu, gdzie jest nasz ostateczny cel i dokąd prowadzi każda ludzka wędrówka”.